

Tjänsteställe
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum
2024-12-29

Ärendenr
KS0296/24 (MSN0132/23)

Bildande av naturreservatet Hälsingbergsskogen i Falu kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Falu kommun det område som framgår av bifogad beslutskarta, bilaga 1, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Falu kommun med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Reservatets slutliga gränser ska märkas ut i fält.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Falu kommun skötselplanen enligt bilaga 4.

Förvaltare av reservatet är Falu kommun.

Uppgifter om reservatet

Namn	Hälsingbergsskogen
Kommun, län	Falu kommun, Dalarnas län
NVR id	NVR Id 20 63 044
Fastigheter	Haraldsbo 9:26, del av
Lägesbeskrivning	Cirka fyra km sydost om Falu centrum
Areal (ha)	Total areal: 31
Fastighetsägare	Falu kommun
Naturvårdsförvaltare	Falu kommun
Rättigheter	- Nyttjanderättsavtal fiberledning MSN0188/22 - Jaktarrende

Syfte med naturreservatet

Vårda, bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är att vårda, bevara och utveckla områdets biologiska värden i form av olika typer av skogsmiljöer, våtmarker och en ängsyta med lång historia av hävd. Genom en reservatsbildning skyddas dessa naturmiljöer mot framtida exploatering.

Bevara och utveckla biologisk mångfald

Syftet är också att bevara och utveckla områdets artrikedom, särskilt med avseende på sådana arter som är beroende av äldre barrskog, äldre lövträd, öppna kultur- och våtmarker samt odlingsrösen.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Ett ytterligare syfte med naturreservatet är att bevara och utveckla allmänhetens möjlighet till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser i ett tillgängligt, tätortsnära och tilltalande naturområde.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Området undantas från konventionellt skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som inverkar negativt på områdets livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt upplevelsevärden som är knutna till naturmiljön.
- Ängsmark slås eller betas för att utveckla naturvärden knutna till kulturpräglade naturmiljöer.
- Våtmark skapas för groddjur och andra vattenorganismer.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens möjlighet till friluftsliv. Anläggningarna för friluftslivet ska ha en kanaliserande effekt i syfte att uppnå en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald.

Skäl för beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har inom uppdraget att utveckla ekosystemtjänster från den *fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan (2018)* tagit fram ett förslag på tätortsnära, stora viktiga naturområden som långsiktigt bör bevaras som naturreservat. Hälsingbergsskogen är ett av de områden som pekats ut som särskilt värdefullt då det har höga sociala, natur- och kulturvärden samt är strategiskt bra beläget inom tätorten. I området finns äldre granskog med inslag av döda stående och liggande träd, fuktiga partier med lövskog, hållmarkstallskog och öppna ängsytor. I anslutning till ängsytorna finns även odlingsrösen och fuktigare partier.

Hälsingbergsskogen utgör en viktig del i Faluns gröna nätverk och är avgörande för att säkerställa rekreationsskog för boende i Falu tätort. Ungefär 10 % av de boende i tätorten når området inom en kilometer från sin bostad. Ett skydd av området bidrar därmed till planeringsinriktningen i den *fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området kring Varpan* att boende i Falu tätort ska nå ett natur- och rekreationsområde inom en kilometer från bostaden.

Området är viktigt för friluftslivet och ger berikande upplevelser i natur- och kulturmiljöerna året runt. Åtgärder i form av nya, kompletterande anläggningar, i samspel med bevarandebestånden, ökar områdets tillgänglighet och möjlighet för allmänheten att upptäcka och använda området.

I Hälsingbergsskogen finns möjligheter att lokalt inom området utveckla naturvärden som medverkar till ökad biologisk mångfald och förbättrad grönstruktur. Reservatet skapar även en tydlig länk till Rottnebyskogens naturreservat vilket ytterligare stärker de ekologiska sambanden samt friluftslivet i området.

Föreskrifter för naturreservatet

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Falu kommun att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägars rätt att använda mark- och vattenområden.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avstycka fastighet eller tomt,
2. gräva, schakta, dika, dämja, muddra, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark eller vatten,
3. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning på mark eller vatten,
4. använda bekämpningsmedel eller gödsla betes- eller skogsmark,
5. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
6. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller organismer, med följande undantag:
 - inhemska växter i ängsmarken.

Utan kommunens tillstånd:

7. gräva eller utföra andra åtgärder i den nedlagda avfallstippen,
8. anlägga viltstängsel.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägars skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatsgränser, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av andra anläggningar för friluftslivets behov enligt besluts- och föreskriftskartor, bilaga 1 och 2,
2. skötsel i tallskog genom naturvårdsinriktad urglesning och luckhuggning samt friställande av enstaka grova träd, i områden utmärkta på besluts-/föreskriftskarta,
3. skötsel i lövskog genom naturvårdsinriktad urglesning av sly, friställande av enstaka grova träd och röjning av odlingsrösen, i områden utmärkta på besluts-/föreskriftskarta

4. skötsel i granskog genom naturvårdsinriktad urglesning för att gynna lövträd, friställning av enstaka träd, naturvårdsinriktade flödesförändringar av bäcken, i områden utmärkta på besluts-/föreskriftskarta,
5. slätter eller bete, i områden utmärkta på besluts-/föreskriftskarta
6. anläggande av våtmark, i område utmärkt på besluts-/föreskriftskarta,
7. borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte utnyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada block och berghällar, exempelvis genom att borra, hacka, mejsla och elda
2. skada växande eller döda, stående eller kullfallna, träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - insamling av löst liggande, mindre torra grenar och kvistar i syfte att göra eld,
3. elda på annan än av förvaltaren anvisad plats,
4. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark med följande undantag:
 - tjänste- eller privatperson i brådsökande sjukvårdsärende samt tjänsteperson vid polis- eller räddningsärende,
 - vid eftersöksjakt, transportera ut större vilt som älg, björn, hjort eller vildsvin. Fordon och färdväg väljs med omsorg för att minimera skador på mark och vegetation.
5. plantera in växter eller andra organismer,
6. lämna trädgårdsavfall och annat avfall i området.

Utan kommunens tillstånd:

7. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samla in ryggradslösa djur eller klättra i boträd,
8. märka upp nya motionsspår/stigar.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart även om de överklagas.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av gång- och cykelväg, belysning och ledningar/ledningsgator.

Föreskrifterna gäller ej tjänstepersoner från Falu kommun i samband med tillsynsuppdrag.

Det är tillåtet att plocka blommor, bär och matsvamp för eget bruk.

Förtydliganden av föreskrifter

I *punkterna A1-A8 och C1-C5* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och områdets växter och djur. Att stycka av tomter eller fastigheter strider mot naturreservatets syfte.

I *punkt A5* förbjuds konventionella skogsbruksåtgärder utöver vad som anges i skötselplanen, vilket är en förutsättning för att områdets naturvärden ska bibehållas och utvecklas.

Planeringsbakgrund

I den *fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan* (2018) anges markanvändningen Natur för större delen av reservatsområdet och rekommendationen i planen är att markanvändningen inte ska ändras. En mindre del av västra reservatsområdet, där elljusspåret går, ligger inom en yta som i planen anges som verksamhetsmark. Avgränsningarna i den fördjupade översiktsplanen är inte exakta utan är översiktligt beskrivna. Vidare beskrivs att området innehåller stödjande, försörjande, reglerande och kulturella tjänster.

Delar av sydvästra reservatet omfattas av *stadsplan för del av Hälsingbergsområdet* (1972) och den aktuella marken betecknas som allmän plats Park eller plantering. Naturreservatet bedöms inte strida mot stadsplanens syfte.

Enligt Riksantikvarieämbetet finns två registrerade kulturlämningar i form av gruvlämningar (L1999:221 och L1999:58) i området.

Falu kommun äger all mark i naturreservatet.

Norra och västra delarna av naturreservatet ligger inom *påverkansområdet för buller eller annan risk* för riksintresset Falu skjutfält (TM0059).

Ärendets handläggning

Fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan antogs av kommunfullmäktige 2018-09-13 och i den föreslås en utveckling av ekosystemtjänster. När den fördjupade översiktsplanen antogs fick miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samtidigt i uppdrag att utveckla ekosystemtjänster i Falun.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har inom uppdraget inventerat och analyserat ekosystemtjänsterna i Falu tätort och kommit fram till att sju naturområden är så viktiga för den biologiska mångfalden och rekreation- och friluftslivet att de långsiktigt bör skyddas som naturreservat. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2023-04-25 att ge förvaltningen i uppdrag att påbörja arbetet med att ta fram förslag på beslut med föreskrifter och skötselplan för de utpekade områdena. Hälsingbergsskogen är ett av områdena.

Arbetet med Hälsingbergsskogen inleddes hösten 2023 med en dialogträff där allmänheten med flera fick möjlighet att lämna information om området samt synpunkter och önskemål om åtgärder i det blivande naturreservatet. Dialogen genomfördes med en fysisk träff i Hälsingbergsskolan samt en enkät och interaktiv karta på kommunens hemsida där det var möjligt att markera och notera relevant information.

Ett förslag till beslut, med föreskrifter och skötselplan, har arbetats fram av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen under 2023 och 2024. Som en del i reservatsprocessen skickas förslaget ut på remiss till sakägare, intresseorganisationer och andra myndigheter. Efter remissen görs justeringar beroende på inkomna synpunkter.

Motiv för bildande av naturreservat

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Kommunens bedömning

Hälsingbergsskogen har höga biologiska och rekreativvärden, är bostadsnära och kan genom ett långsiktigt skydd bevara samt utveckla såväl naturvärden som det rörliga friluftslivet. Området kommer att ingå i ett tätortsnära grönt nätverk och bidrar till att långsiktigt säkra bostadsnära större grönområden inom Falu tätort. Bildande av ett naturreservat är den mest lämpliga åtgärden för att långsiktigt bevara områdets värden.

Området är av allmänt intresse genom sitt tillgängliga läge och den varierade natur- och kulturmiljön. Närheten till stadsdelarna Haraldsbo, Hälsingberg och Hälsinggården gör området tillgängligt för rekreation och friluftsliv samt pedagogisk verksamhet. Miljövariationen skapar förutsättningar för att en hög biologisk mångfald kan utvecklas.

Beslutet att inrätta ett områdesskydd bedöms vara förenligt med bestämmelserna i 3 och 4 kapitlen i miljöbalken, Översiktsplan FalunBorlänge från 2014 och Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan från 2018.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Falu kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Ett permanent skydd av Hälsingbergsskogen medför ett bidrag till uppfyllande av de nationella miljömålen *Ett rikt odlingslandskap*, *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Myllrande våtmarker*. Reservatet medverkar även till uppfyllande av flera av Sveriges friluftslivsmål.

Falu kommun bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Sydvästra delen av reservatsområdet är detaljplanlagt som *Park eller plantering* (Förslag till stadsplan för del av Hälsingbergsområdet i Falun, 1972-12-14).

Naturreservatsbildning bedöms inte strida mot detaljplanens reglerade användning *Park eller plantering* då syftet med reservatet är att fortsatt sköta

skogen. Detta innebär att den planlagda delen bibehålls som skyddszon mellan väg E16 och bostadsbebyggelsen i västra Hälsingberg.

Norra och västra delarna av naturreservatet ligger inom *påverkansområdet för buller eller annan risk* för riksintresset Falu skjutfält (TM0059). Falu kommun samlade bedömning är naturreservatet inte påtagligt skadar riksintresset. Reservatsbildningen innebär inte någon förändrad markanvändning och området var redan innan påverkansområdet beslutades ett rekreationsområde med motionsspår, stigar, pulkabacke och rastplatser. Syftet med reservatet är även att långsiktigt bevara naturvärden vilket kommunen inte bedömer stå i konflikt med påverkansområdet.

Av ovan redovisade skäl anser Falu kommun att Hälsingbergsskogen ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Verksamheter och åtgärder m.m. kan, utöver aktuella föreskrifter, även omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Beslutande

Detta beslut har fattats av kommunfullmäktige i Falu kommun § 221, 2024-11-21.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras på kommunens digitala anslagstavla enligt kommunallagen kap. 8 §13 samt i Dala Demokraten och Falu Kuriren i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd med mera enligt miljöbalken.

Överklagan

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Dalarnas län genom skrivelse till Falu kommun, enligt anvisningar i bilaga 3.

Dispens från föreskrifter

Falu kommun kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet om det finns särskilda skäl.

Rättigheter

Mellan befintlig mast i reservatets norra del och östra delen av Skrivarvägen finns en fiberledning. Ett nyttjanderättsavtal med ägaren är upprättat (MSN0188/22).

Bilagor

Bilaga 1: Beslutskarta och översiktskarta

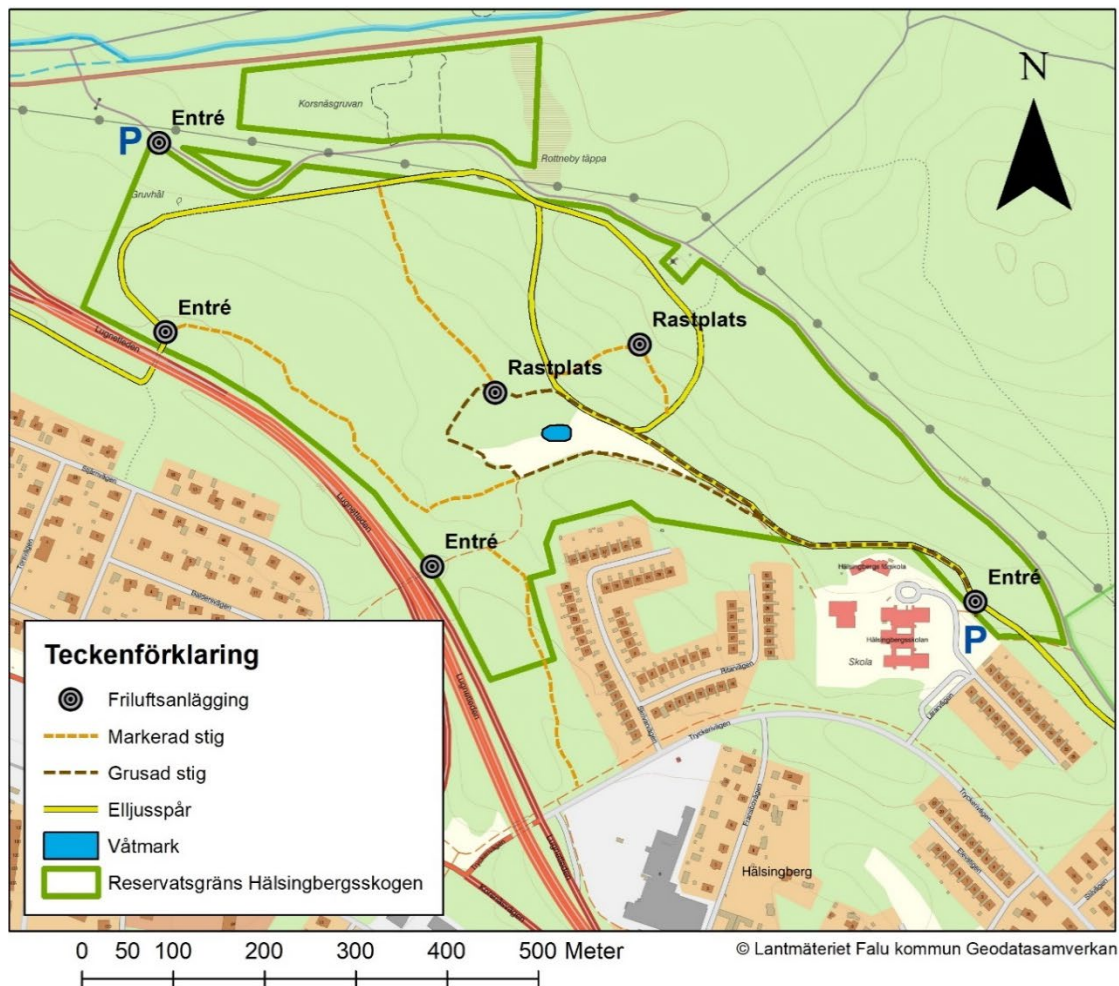
Bilaga 2: Föreskriftskarta

Bilaga 3: Anvisningar hur man överklagar beslutet

Bilaga 4: Skötselplan

BILAGA 1

Beslutskarta Hälsingbergsskogen

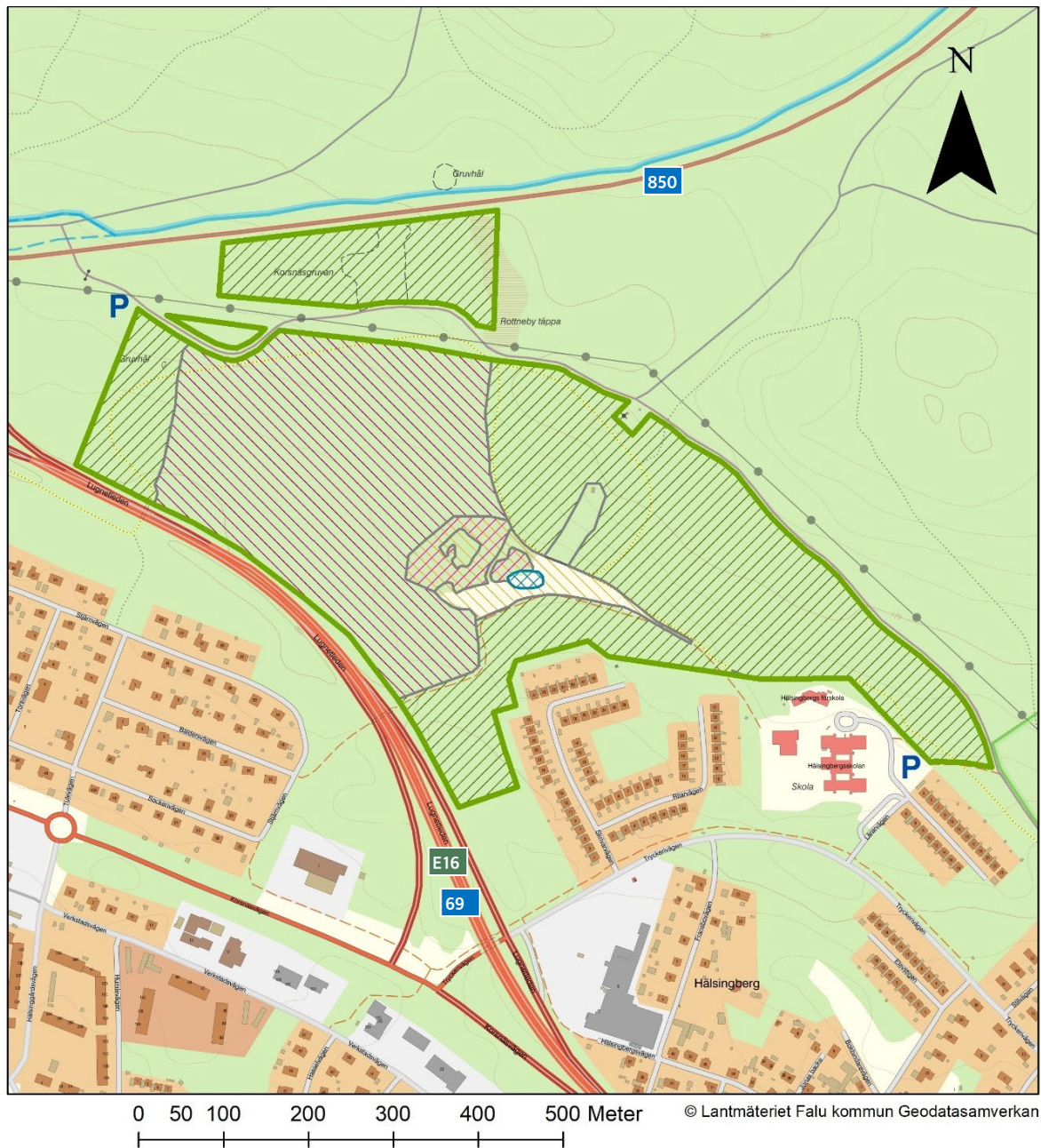

Översiktskarta

BILAGA 2

Föreskriftskarta Hälsingbergsskogen

Teckenförklaring

- Reservatsgräns Hälsingbergsskogen
- Anläggande av våtmark enligt föreskrift B6
- Åtgärder enligt föreskrift B2
- Åtgärder enligt föreskrift B3
- Åtgärder enligt föreskrift B4
- Skötsel enligt föreskrift B5

BILAGA 3

Anvisningar hur man överklagar beslutet

Om du är missnöjd med Falu kommuns beslut kan du överklaga det till Länsstyrelsen.

Så här gör du för att överklaga:

1. **Senast tre veckor** efter att du tagit del av beslutet skriver du ett brev med rubriken "Överklagande till Länsstyrelsen i Dalarnas Län"
2. I början av brevet skriver du **vad** beslutet gäller, **diarienumret** på beslutet och **datumet** då Falu kommun fattade beslutet.
3. Beskriv sedan **hur** du vill att beslutet ändras och **varför**.
4. I brevet ska du också skriva ditt namn, adress och andra **kontaktuppgifter** och gärna ditt personnummer.
5. Skicka med de **handlingar** eller annat som du tycker är viktiga för ärendet.
6. **Skriv under** och skicka brevet till:

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Falu kommun
791 83 Falun

OBS! Brevet måste ha kommit till förvaltningen senast tre veckor efter att du tagit del av beslutet.

När miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen får ditt överklagande

Först kontrollerar vi om det kommit in i rätt tid, det vill säga inom tre veckor efter att du fått beslutet. Därefter bedömer vi om det går att ändra beslutet på det sätt som du önskar. Om vi anser att det inte är lämpligt att ändra beslutet, skickar vi ditt överklagande vidare till länsstyrelsen i Dalarnas län. Vi meddelar dig om ditt överklagande skickas till länsstyrelsen.

Om du har frågor om hur du överklagar

Du kan kontakta oss på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen om du har frågor om hur du överklagar, på telefon: 023-830 00 eller e-post: kontaktcenter@falun.se.

Skriv diarienumret på beslutet i ärenderubriken på meddelandet.